P9_TA(2023)0267

Zaščita novinarjev po svetu in politika Evropske unije o tem

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 11. julija 2023 o zaščiti novinarjev po svetu in politiki Evropske unije o tem (2022/2057(INI))

(C/2024/3994)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah,

— ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966 in splošne pripombe št. 34 Odbora OZN za človekove pravice o njegovem členu 19 o svobodi mnenja in izražanja,

— ob upoštevanju Konvencije OZN proti korupciji iz leta 2005 ter Konvencije Unesca o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov iz leta 2005,

— ob upoštevanju poročila o dezinformacijah ter svobodi mnenja in izražanja z dne 13. aprila 2021, ki ga je izdala posebna poročevalka OZN za spodbujanje in varovanje pravice do svobode mnenja in izražanja, ter njenega poročila z dne 20. aprila 2022 o krepitvi svobode medijev in varnosti novinarjev v digitalni dobi,

— ob upoštevanju akcijskega načrta OZN z dne 12. aprila 2012 o varnosti novinarjev in vprašanju nekaznovanja,

— ob upoštevanju člena 4 tretje Ženevske konvencije o vojnih dopisnikih, člena 79 Dodatnega protokola I o ukrepih za zaščito novinarjev v oboroženih spopadih in drugih členov, ki ščitijo te strokovnjake kot civiliste v oboroženih spopadih,

— ob upoštevanju resolucije Varnostnega sveta OZN št. 1738 (2006) z dne 23. decembra 2006 o zaščiti civilistov v oboroženih spopadih, v kateri so obsojeni napadi na novinarje v konfliktnih razmerah,

— ob upoštevanju skupne deklaracije z dne 20. oktobra 2021 o politikih in javnih uslužbencih ter svobodi izražanja, ki so jo pripravili posebna poročevalka OZN za spodbujanje in varovanje pravice do svobode mnenja in izražanja, predstavnik Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) za svobodo medijev, posebni poročevalec Organizacije ameriških držav za svobodo izražanja ter posebna poročevalka za svobodo izražanja in dostop do informacij pri Afriški komisiji za človekove pravice in pravice ljudstev,

— ob upoštevanju izidov 25. ministrskega sveta OVSE z dne 7. decembra 2018, in zlasti sklepa št. 3/18 o varnosti novinarjev,

— ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), in zlasti člena 10 PDEU o opredeljevanju in izvajanju politik in dejavnosti EU,

— ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah, in zlasti 10. člena o svobodi izražanja,

— ob upoštevanju smernic EU o človekovih pravicah glede svobode izražanja na spletu in drugje, ki jih je Svet sprejel 12. maja 2014,

— ob upoštevanju akcijskega načrta Komisije o evropski demokraciji z dne 3. decembra 2020 (COM(2020)0790),

— ob upoštevanju kodeksa ravnanja Komisije za odpravo nezakonitega sovražnega govora na spletu, ki se je začel izvajati maja 2016, in sedme ocene tega kodeksa z dne 7. oktobra 2021, na podlagi katere je bil pripravljen dokument z naslovom *Factsheet – 7th evaluation of the Code of Conduct* (Informativni pregled – sedma ocena kodeksa ravnanja),

— ob upoštevanju predloga Komisije za direktivo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2022 o zaščiti oseb, ki se udejstvujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi ali zlorabljenimi sodnimi postopki (strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti) (COM(2022)0177),

— ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 25. maja 2020 o medijski pismenosti v svetu, ki se nenehno spreminja,

— ob upoštevanju izjave visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 3. maja 2022 z naslovom Varnost novinarjev je prednostna naloga Evropske unije,

— ob upoštevanju dela, ki ga je opravil Svet Evrope za večjo zaščito in varnost novinarjev, vključno s priporočilom CM/Res(2016)4 Odbora ministrov državam članicam z dne 13. aprila 2016 o zaščiti novinarstva ter varnosti novinarjev in drugih medijskih akterjev ter priporočilom CM/Rec(2018)1 Odbora ministrov državam članicam z dne 7. marca 2018 o pluralnosti medijev in preglednosti lastništva medijev,

— ob upoštevanju priporočila Komisije C(2021)6650 z dne 16. septembra 2021,

— ob upoštevanju deklaracije odbora ministrov Sveta Evrope z dne 13. februarja 2019 o finančni vzdržnosti kakovostnega novinarstva v digitalni dobi in njegovega letnega poročila za leto 2022 z naslovom *Defending Press Freedom in Times of Tensions and Conflict* (Varstvo svobode tiska v času napetosti in konfliktov),

— ob upoštevanju deklaracije iz Adis Abebe za priznanje karikaturiranja kot temeljne pravice, predložene Unescu ob svetovnem dnevu svobode tiska 3. maja 2019,

— ob upoštevanju Sporazuma o partnerstvu med EU na eni strani ter članicami Organizacije afriških, karibskih in pacifiških držav (OAKPD) na drugi strani, ki sta ga glavna pogajalca EU in OAKPD parafirala 15. aprila 2021, zlasti člena 9 in člena 11(2) Sporazuma,

— ob upoštevanju Nobelove nagrade za mir za leto 2021, ki sta jo prejela novinarja Maria Ressa s Filipinov in Dmitrij Muratov iz Rusije, kot priznanje za svoja izjemna prizadevanja za zaščito svobode novinarjev,

— ob upoštevanju resolucije skupne parlamentarne skupščine EU-AKP z dne 28. novembra 2019 o vplivu družbenih medijev na upravljanje, razvoj, demokracijo in stabilnost (ACP-EU/102.745/19/fin.),

— ob upoštevanju svojih resolucij za razpravo o primerih kršitev človekovih pravic, demokracije in pravne države v skladu s členom 144 Poslovnika,

— ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

— ob upoštevanju mnenja Odbora za kulturo in izobraževanje,

— ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A9-0206/2023),

A. ker ima vsakdo pravico do svobode izražanja, mnenja in obveščanja; ker ta pravica vključuje svobodo imeti mnenje brez vmešavanja ter svobodo iskati, sprejemati in širiti informacije in ideje na kakršen koli način in ne glede na meje; ker lahko demokracija deluje le, če imajo državljani na voljo neodvisne in zanesljive informacije in če mediji in drugi zunanji opazovalci učinkovito nadzorujejo javne organe in razkrivajo vse vrste kršitev človekovih pravic; ker sta svoboda in pluralnost medijev ključni sestavini pravice do svobode izražanja in obveščanja, ki omogočata demokratične, svobodne in participativne družbe; ker ključne demokratične naloge novinarjev in neodvisnih medijev vključujejo krepitev preglednosti in demokratične odgovornosti; ker je svoboda obveščanja temeljna pravica, ki je priznana v Listini EU o temeljnih pravicah; ker imajo lahko novinarji bistveno vlogo pri spodbujanju demokratičnih vrednot, človekovih pravic in temeljnih svoboščin;

B. ker je novinar posameznik, ki opazuje, opisuje, dokumentira, preiskuje in analizira dogodke, izjave, politike in vse predloge, ki bi lahko vplivali na družbo, z namenom sistematiziranja teh informacij ter zbiranja in analiziranja dejstev za obveščanje segmentov družbe ali družbe kot celote na spletu in drugje; ker je Odbor OZN za človekove pravice v splošni pripombi št. 34 (2011) novinarstvo opredelil kot funkcijo, ki jo opravljajo številni akterji, med drugim poklicni poročevalci in analitiki s polnim delovnim časom, pa tudi blogerji in drugi, ki na lastno pobudo objavljajo prispevke v tiskani obliki, na internetu ali drugje;

C. ker morajo države varovati temeljne pravice, povezane z novinarstvom in svobodo medijev, kot so pravica do svobode izražanja in mnenja, pravica do življenja, pravica do osebnega dostojanstva ter pravica do spoštovanja različnih vrst novinarskega poročanja; ker mednarodno humanitarno pravo zagotavlja zaščito novinarjev in vojnih dopisnikov s tem, da jim priznava posebno zaščito v oboroženih spopadih; ker mednarodno pravo o človekovih pravicah prepoveduje vse oblike diskriminacije brez razlikovanja na kakršni koli podlagi, vključno z raso, barvo kože, spolom, jezikom, vero, političnim ali drugim prepričanjem, narodnostjo ali socialnim poreklom, premoženjem, rojstvom ali drugim statusom; ker v nekaterih primerih neustrezna zaščita za novinarje in vse večja sovražnost, ki jo do njih kažejo nekatere javne osebnosti, močno spodkopavata njihove temeljne svoboščine;

D. ker je naloga novinarjev in drugih medijskih delavcev, da javnosti čim bolj odgovorno in objektivno posredujejo informacije o splošnih ali specializiranih temah, ki so zanjo zanimive; ker je treba upoštevati družbeno vlogo, ki jo imajo vsi medijski delavci in podporno osebje, pa tudi skupnostni medijski delavci in tako imenovani državljani novinarji;

E. ker sta se v zadnjih letih pokazala vzorca vse manjše svobode tiska in vse pogostejših fizičnih napadov, nadlegovanja, tudi na spletu, in ustrahovanja, da bi utišali in žalili novinarje, zlasti vojne dopisnike, preiskovalne novinarje, ki si prizadevajo razkrivati korupcijo, trgovino z ljudmi, zlorabe v podjetjih ali nezakonita ravnanja političnih akterjev, ter novinarje, ki poročajo o razmerah v nekaterih totalitarnih državah ali diktaturah; ker je vse več novinarjev ubitih zunaj območij oboroženih spopadov; ker daleč največje število žrtev predstavljajo lokalni novinarji, ki poročajo o lokalnih zgodbah; ker novinarji z zbiranjem in razširjanjem zanesljivih informacij o oboroženih spopadih opravljajo ključno nalogo v javnem interesu; ker so v teh okoliščinah potrebni nujni ukrepi, da bi ohranili bistveno vlogo neodvisnih medijev pri zagotavljanju preglednosti in odgovornosti;

F. ker nekatere politične oblasti novinarjem namerno prepovedujejo dostop do konfliktnih območij, da bi lahko ohranile monopol nad razširjanjem informacij, utišale žvižgače, prikrile kršitve človekovih pravic in nadzorovale javno mnenje; ker se v številnih primerih medijskim dopisnikom povzročajo različne težave in namerno ovira dostop do države ali določenega območja, kjer prihaja do konfliktov ali hudih kršitev človekovih pravic; ker nezmožnost dostopa do teh območij zmanjšuje kakovost njihovega poročanja o lokalnem razvoju, kar omogoča več dezinformacijskih kampanj in napačnih informacij v medijih, tako na spletu kot drugje;

G. ker so izzivi, s katerimi se srečujejo novinarji pri opravljanju svojega dela, raznoliki, vključno z omejevanjem gibanja, kot so deportacije in zavrnitev dostopa do države ali določenega območja ter prepoved potovanj, samovoljnimi aretacijami in pridržanjem, mučenjem, spolnim nasiljem, zlasti nad novinarkami, kršitvami jamstev dolžnega postopanja, izreki kazni na podlagi izmišljenih obtožb, zaplembo in poškodovanjem opreme, krajo informacij, nezakonitim tajnim opazovanjem in vdori v pisarne, ustrahovanjem, nadlegovanjem družinskih članov, grožnjami s smrtjo, stigmatizacijo in kampanjami blatenja za diskreditacijo novinarjev, zlorabljenimi sodnimi postopki, ugrabitvami, prisilnimi izginotji, uboji ter drugim krutim, nečloveškim ali ponižujočim ravnanjem ali kaznovanjem;

H. ker so še posebej izpostavljeni preiskovalni novinarji, ki se ukvarjajo z razkrivanjem korupcije in bojujejo proti organiziranemu kriminalu; ker novinarji potrebujejo neposreden, takojšen in neoviran dostop do informacij javne uprave, da lahko odločevalce ustrezno nadzorujejo;

I. ker novinarji pri svojem preiskovalnem delu potrebujejo zanesljive vire; ker so žvižgači ključni viri informacij za novinarje, tudi v boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu, ter imajo lahko ključno vlogo pri odkrivanju in poročanju o nepravilnostih in nezakonitem ravnanju; ker lahko s tem izboljšajo demokratično odgovornost in preglednost; ker je ustrezna zaščita žvižgačev osnovni pogoj za njihovo učinkovitost; ker mednarodno pravo o človekovih pravicah dobro ščiti žvižgače, novinarske vire in poročanje v javnem interesu;

J. ker so tehnološke inovacije povečale zmožnost posameznikov, vlad in drugih akterjev, da vohunijo za novinarji, kršijo njihovo pravico do zasebnosti in pravico do zaupnosti njihovih virov, ogrožajo njihovo digitalno varnost in jih cenzurirajo; ker lahko takšni napadi vključujejo zbiranje podatkov, ki je nezakonito ali v nasprotju z mednarodnim pravom o človekovih pravicah in standardi zasebnosti, kompromitiranje računov novinarjev, onemogočanje dostopa novinarjem do lastnih računov, vsiljivo namestitev zlonamerne programske opreme brez vednosti uporabnika, pošiljanje sovražnih in nasilnih vsebin novinarjem, javno uničevanje njihovega ugleda ter zbiranje in objavljanje osebnih podatkov o novinarjih na spletu, pa tudi uporabo pridobljenih informacij za njihove umore; ker nadzor in digitalne grožnje negativno vplivajo na svobodo tiska po svetu ter omejujejo zmožnost novinarjev za preiskovanje in poročanje;

K. ker se novinarji vse pogosteje srečujejo z nadlegovanjem in grožnjami svoji varnosti in življenju na spletnih platformah, kot so forumi, spletna mesta družbenih medijev, prek elektronske pošte in spletnih klepetalnic, in sicer s strani zlonamernih posameznikov in nekaterih vlad, zlasti tistih v državah ali regijah, v katerih so novinarji dejavni in poskušajo ali uspešno razkrivajo kršitve človekovih pravic, korupcijo akterjev v vladi ali podjetjih ali opozarjajo na poskuse zavajanja javnega mnenja z dezinformacijami, ustrahovanjem in napačnimi informacijami;

L. ker je bilo po podatkih Odbora za zaščito novinarjev (CPJ) leta 2022 ubitih 67 novinarjev, 64 pa jih je bilo pogrešanih; ker je bilo po podatkih organizacije Novinarji brez meja med letoma 2003 in 2022 po vsem svetu v zvezi s svojim delom ubitih 1 668 novinarjev, v skladu z letnim povzetkom te organizacije o nasilju in zlorabah nad novinarji za leto 2022 pa je bilo leta 2022 pridržanih skupno 533 novinarjev; ker je bilo v poročilu Unesca o svobodi izražanja za obdobje 2021–2022, objavljenem 17. januarja 2023, navedeno, da je bilo v zadnjem letu ubitih 86 novinarjev, eden vsake štiri dni, leta 2021 pa 55;

M. ker je varnost novinarjev ključna za to, da lahko ustrezno opravljajo svoje delo; ker morajo države zaščititi vse novinarje, ki delujejo na njihovem ozemlju; ker ni trdnih mednarodnih ukrepov za zaščito novinarjev in odpravo nekaznovanosti za kazniva dejanja zoper novinarje; ker urad visokega komisarja OZN za človekove pravice poziva k ustanovitvi mednarodne delovne skupine za preprečevanje, preiskovanje in pregon napadov na novinarje;

N. ker je kriza zaradi covida-19 poudarila bistveno vlogo, ki jo imajo novinarji pri zagotavljanju zanesljivih in preverjenih informacij državljanom; ker si je zato treba bolj prizadevati za varne in ustrezne delovne razmere za novinarje in medijske delavce; ker so nekatere vlade neupravičeno uporabile omejitve zaradi covida-19 kot metodo za nelegitimno omejevanje dela novinarjev, zlasti v zvezi z njihovim poročanjem o kršitvah človekovih pravic;

O. ker je preverjanje dejstev posebna novinarska dejavnost, ki vključuje potrjevanje verodostojnosti dejstev ali izpodbijanje uradnih diskurzov z namenom boja proti dezinformacijam ali razkritja napačnih informacij tako na spletu kot zunaj njega; ker preverjevalci dejstev delujejo v svetu, v katerem je kroženje informacij obsežno in v katerem algoritmi polarizirajo razprave; ker to pomeni tveganje, da so izpostavljeni spletnim napadom, grožnjam, nadlegovanju, pritiskom javnih organov in zlorabljenim sodnim postopkom;

P. ker se zaradi hitre rasti spletnih in družbenih medijev širijo napačne informacije, dezinformacije in lažne novice, s katerimi se poskušajo diskreditirati verodostojni viri informacij, poleg tega so te usmerjene proti novinarjem, preverjevalcem dejstev in medijskim delavcem, ki si prizadevajo za omejitev njihovega širjenja; ker vse več ljudi uporablja internet in družbene medije, da bi ostali obveščeni;

Q. ker imajo lahko dezinformacije in napačne informacije resne posledice za varstvo človekovih pravic in lahko resno ogrozijo vrednote demokracije in posameznikove svoboščine; ker se lažne novice pogosto naslavljajo na čustva in so oblikovane tako, da pritegnejo pozornost, kar pomeni, da se lažje in hitreje širijo kot novice, ki niso lažne; ker se za dejavnosti boja proti dezinformacijam šteje, da so v javnem interesu;

R. ker je po navedbah Komisije še posebej ogroženo politično novinarstvo, saj so socialni pretresi ali krize pogosto povod za vladne ukrepe za omejevanje svobode, pluralnosti in neodvisnosti medijev;

S. ker so še vedno pogosti napadi na novinarje, ustrahovanje, prisilni izgon, uboji in zaporne kazni novinarjev, karikaturistov, blogerjev in medijskih delavcev, pogosto je tudi nekaznovanje za ta dejanja; ker spletni prostori postajajo vse bolj sovražno okolje in ker se stopnjujeta sovražni govor in nasilje, zlasti zoper novinarke; ker ta kazniva dejanja omejujejo zmožnost javnosti, da prejme pravilne informacije in ideje, ter tako vplivajo na pravico javnosti do obveščenosti in njeno možnost uveljavljanja pravice do svobode govora, svobode izražanja in politične participacije; ker ustrezni delovni pogoji za novinarje pomenijo preprečevanje nepotrebnih notranjih in zunanjih pritiskov, odvisnosti, ranljivosti in nestabilnosti ter s tem tveganja samocenzure;

T. ker v nekaterih državah pridržanim novinarjem odrekajo pravico do odvetnika, jim grozijo in z njimi slabo ravnajo v nečloveških razmerah; ker je pravica do neodvisnega in preglednega dostopa do pravnega varstva osrednji element pravne države in ker je treba po vsem svetu zagotoviti pravico do poštenega sojenja;

U. ker imata poleg nasilja nad novinarji, njihovega ustrahovanja in nadlegovanja ter ubojev tudi nekaznovanje in nezadosten kazenski pregon zastraševalni učinek ali vodita v samocenzuro;

V. ker vlade in v nekaterih primerih nedržavni akterji, zlasti pa protidemokratična politična gibanja in akterji, vse bolj izkoriščajo prevzeme medijev, institucionalno nepreglednost, sovražni govor in dezinformacije v politične namene za povečanje družbene polarizacije; ker avtoritarni režimi uporabljajo te prakse, da bi ohranili oblast;

W. ker so lahko dobro financirane in močne javne medijske storitve poroki demokratičnih družb; ker pa se javni mediji in njihovi novinarji soočajo s številnimi vse večjimi izzivi, vključno s političnim in tržnim pritiskom, pa tudi zmanjševanjem javne porabe za medijske storitve, kar je pandemija covida-19 še zaostrila;

X. ker je preglednost lastništva in financiranja medijev izjemno pomembna za zagotavljanje pluralnosti medijev in neodvisnega novinarstva; ker si je treba po najboljših močeh prizadevati za trdnost medijskega sektorja in neodvisnost ter povečati svobodo in pluralnost medijev; ker je pregledno financiranje medijev bistveno za večje zaupanje državljanov vanje;

Y. ker se novinarke soočajo s posebnimi oblikami nasilja na podlagi spola, kot je spolno in spletno nadlegovanje; ker so spletno nadlegovanje in zlorabe pogosto izrazito spolne narave in ne temeljijo na vsebini dela, ki ga opravljajo žrtve teh dejanj, ampak na njihovih telesnih lastnostih, kulturnem okolju ali zasebnem življenju; ker se lahko novinarke zaradi teh groženj samocenzurirajo, kar negativno vpliva na svobodo tiska in svobodo izražanja; ker strokovnjaki dosledno najdevajo dokaze, da v medijskem sektorju ženske ostajajo v manjšini, zlasti ko gre za ustvarjalne vloge, in da so zelo slabo zastopane na višjih ravneh odločanja; ker več držav ženske odvrača od tega, da bi se ukvarjale z novinarstvom, ali jim to celo prepoveduje; ker se ne sme dopuščati ali normalizirati do žensk sovražnega obnašanja ter nasilja na podlagi spola zoper novinarke na spletu; ker seksistični sovražni govor stigmatizira, ustvarja strah in sramoti ter povzroča psihološko in poklicno škodo ter škodo za ugled, hkrati pa vzbuja pomisleke v zvezi z digitalno zasebnostjo in varnostnimi grožnjami; ker se lahko v skrajnih primerih grožnje na spletu, ki se ne obravnavajo kot kaznivo dejanje, sprevržejo v fizično nasilje, nadlegovanje in zlorabe novinarjev zunaj spleta;

Z. ker se diskriminacija, s katero se soočajo novinarji, pogosto kaže v zvezi z njihovim spolom, raso, etnično pripadnostjo, vero, prepričanjem, starostjo, razredno pripadnostjo in spolno usmerjenostjo ali spolno identiteto; ker novinarji LGBTIQ+ bolj tvegajo, da bodo napadeni na spletu; ker spletni napadi pogosto zaostrujejo varnostne grožnje zunaj spleta; ker lahko zaradi teh groženj pride do samocenzure, kar negativno vpliva na svobodo tiska in svobodo izražanja;

AA. ker politični in finančni akterji v številnih državah uporabljajo strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti, da bi utišali kritične glasove ali prestrašili novinarje, da bi ustavili preiskave korupcije in drugih zadev javnega interesa; ker strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti resno ogrožajo svobodo izražanja in obveščanja, saj se lahko novinarjem prepreči, da bi govorili o vprašanjih javnega interesa, ali se jih kaznuje, ker so to storili; ker je to še posebej pogosto v državah z zakoni o obrekovanju ali razžalitvi, ki jih je mogoče lažje zlorabiti, pa tudi v državah, katerim vladajo avtoritarni režimi; ker tretje države ali njihovi pooblaščenci trenutno sodelujejo v strateških tožbah za onemogočanje udeležbe javnosti proti evropskim novinarjem v nacionalnih jurisdikcijah EU;

AB. ker je cilj akcijskega načrta OZN o varnosti novinarjev in vprašanju nekaznovanja ustvariti svobodno in varno okolje za novinarje in medijske delavce v konfliktnih in nekonfliktnih razmerah, da bi okrepili mir, demokracijo in razvoj po vsem svetu; ker so za ustrezno izvajanje akcijskega načrta OZN potrebni namenski ustrezni finančni in človeški viri;

AC. ker širjenje napačnih informacij, lažnih novic, propagande in dezinformacij ustvarja ozračje razširjenega skepticizma med prebivalstvom glede informacij na splošno, kar novinarje izpostavlja nezaupanju ter ogroža svobodo obveščanja, demokratično razpravo in neodvisnost medijev ter povečuje potrebo po kakovostnih medijskih virih; ker bi si bilo treba bolj prizadevati za zaščito novinarjev in državljanov pred propagando, lažnimi novicami in dezinformacijami na spletu;

AD. ker podatkovna analitika in algoritmi vse bolj vplivajo na informacije, dostopne državljanom; ker je več držav sprejelo zakone s katerimi pod pretvezo boja proti kibernetski kriminaliteti, ki pa dejansko ovirajo svobodo tiska, saj so usmerjeni proti neodvisnim in kritičnim novinarjem; ker se je že zgodilo, da so se novinarji zaradi poročanja o korupciji in drugih kršitvah človekovih pravic znašli v zaporu, so bili prisilno izgnani ali mučeni;

AE. ker je partnerstvo za informiranje in demokracijo, ki združuje 50 držav z vsega sveta, pozvalo k uvedbi demokratičnih zaščitnih ukrepov v komunikacijskem in informacijskem prostoru ter priznalo pravico vsakogar do zanesljivih informacij; ker je to partnerstvo pripravilo vrsto priporočil za obravnavo vprašanja informacijskega kaosa, ki bi jih EU lahko uporabila za podporo prizadevanjem demokratičnih držav zunaj Unije;

AF. ker je vse več evropskih novinarjev prisiljenih potovati na konfliktna območja brez zavarovanja, saj zavarovalnice ne želijo zavarovati njihovega bivanja;

AG. ker se nagrada Evropskega parlamenta Daphne Caruana Galizia, uvedena decembra 2019 v počastitev malteške protikorupcijske preiskovalne novinarke in blogerke Daphne Caruana Galizia, umorjene leta 2017 v eksploziji avtomobilske bombe, vsako leto podeljuje za izjemno novinarstvo, ki spodbuja ali brani temeljna načela in vrednote Evropske unije, kot so človekovo dostojanstvo, svoboda, demokracija, enakost, pravna država in človekove pravice;

1. poudarja in vztraja, da ima vsakdo pravico do svobode mnenja in izražanja ter da ta pravica vključuje svobodo imeti mnenje brez vmešavanja ter svobodo iskati, sprejemati in širiti informacije in ideje na kakršen koli način in ne glede na meje, kot je določeno v deklaraciji OZN o človekovih pravicah; želi spomniti, da imajo lahko novinarji bistveno vlogo pri spodbujanju in zaščiti demokratičnih vrednot, človekovih pravic in temeljnih svoboščin; poudarja, da je treba v skladu z akcijskim načrtom EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 novinarje varovati pred vsakršno obliko nasilja;

2. opozarja, da demokracija ne more delovati brez razpoložljivih in dostopnih zaupanja vrednih informacij, tako na spletu kot sicer; poudarja pomen zaščite neodvisnosti novinarjev, varovanja svobode izražanja, raznolikosti medijev in ohranjanja temeljne pravice vsakega državljana do obveščenosti;

3. opozarja, da svoboda opravljanja poklica novinarja brez zlonamernih in namernih omejitev priča o vrednotah demokracije in da zato omogočanje opravljanja novinarskega poklica brez omejitev prispeva k demokratičnim vrednotam;

4. obsoja vsa kazniva dejanja, vključno s fizičnimi napadi, ugrabitvijo, mučenjem, ustrahovanjem in sovražnim govorom proti novinarjem, medijskim delavcem in pridruženemu osebju po vsem svetu, pa tudi v EU; izraža zaskrbljenost zaradi visoke stopnje nekaznovanosti za ta kazniva dejanja po vsem svetu in poziva, naj odgovorni odgovarjajo za svoja dejanja z neodvisnimi, pravočasnimi in učinkovitimi preiskavami v skladu z mednarodnimi obveznostmi in pravno državo; poudarja, da imajo žrtve in njihove družine ves čas postopka pravico do ustreznih pravnih sredstev in pravnega svetovanja;

5. odločno obsoja vsakršno samovoljno zapiranje novinarjev in vsako začasno pridržanje na podlagi političnih meril ali zlonamernega zakona; zahteva takojšnjo in brezpogojno izpustitev vseh novinarjev, ki so priprti brez dokaza o osebni vpletenosti v kaznivo dejanje ali brez obtožnice; poziva ustrezne organe, naj se vzdržijo tudi obravnavanja družinskih članov osumljenih novinarjev kot potencialnih osumljencev in uporabe upravnih ali drugih sankcij proti njim;

6. obžaluje, da je bilo po podatkih Odbora za zaščito novinarjev v letu 2022 po vsem svetu ubitih 67 novinarjev, še več pa je bilo takšnih, ki so jim grozili, so bili žrtve nasilja ali samovoljnih zapornih kazni; izraža priznanje vsem, ki so izgubili življenja ali bili žrtve napadov pri uveljavljanju svobode izražanja na spletu in drugje, ter podpira vse tiste, ki imajo pogum, da spregovorijo o krivicah, korupciji in nezakonitosti; poudarja, da bi moralo nekatera kazniva dejanja proti novinarjem in medijskim delavcem, ki spadajo v njegovo pristojnost, preiskati Mednarodno kazensko sodišče, ter poziva EU in države članice, naj preiskavo ustrezno podprejo;

7. opozarja na bistveno vlogo, ki jo imajo novinarji, tudi politični in preiskovalni, ki razkrijejo kršitve človekovih pravic z zbiranjem zanesljivih in ustreznih informacij, nadzirajo dejavnosti javnih organov in izvoljenih uradnikov ter razkrivajo kršitve nacionalnega in mednarodnega prava, finančna kazniva dejanja in kazniva dejanja podjetij, vojna hudodelstva in zločine zoper človečnost, državno represijo, korupcijo, kriminalne mreže in dejavnosti, kazniva dejanja zoper okolje in vse vrste kršitev človekovih pravic, kar je potreben sistem zavor in ravnovesij za odgovornost oseb, vključno s tistimi, ki so na oblasti, za kršitve, ko so jih zakrivile; poudarja, da so novinarji zaradi tega dela v večji nevarnosti;

8. poudarja, da je še vedno zelo zaskrbljen glede medijske svobode v svetu, saj so novinarji in medijski delavci v številnih državah še vedno tarča zlorab in napadov, poleg tega se ta poklic vse bolj blati v javnosti, kar ima negativne posledice, zlasti ko gre za politično, preiskovalno in čezmejno novinarstvo; izraža posebno zaskrbljenost zaradi položaja novinarjev in medijskih organizacij v državah, kjer so po oceni Novinarjev brez meja razmere najhujše na svetu; obžaluje splošno razširjene zlorabe, tako na spletu kot sicer, in cenzuro, s katero se soočajo novinarji v številnih državah, tudi na podlagi spolne usmerjenosti, spola in spolne identitete;

9. poudarja, kako pomembno vlogo imajo novinarji pri poročanju o protestih in demonstracijah, ter poziva k njihovi zaščiti, da bi lahko brez strahu pred povračilnimi ukrepi ali nadlegovanjem opravljali svoje delo; je zaskrbljen zaradi vse večjih omejitev in povračilnih ukrepov, s katerimi se zatirajo javni protesti, novinarjem in neodvisnim opazovalcem pa se onemogoča tudi vsakršno poročanje o njih;

10. je še vedno zaskrbljen, ker ni posebnih zakonskih ali političnih okvirov, s katerimi bi novinarje in medijske delavce zaščitili pred nasiljem, grožnjami in ustrahovanjem na svetovni ravni, in meni, da se je treba boriti proti temu, da bi storilci ostali nekaznovani; obsoja, da nekatere javne osebnosti in predstavniki oblasti javno črnijo novinarje, kar spodkopava zaupanje družbe v medije;

11. poudarja, da imajo javni organi dolžnost zaščititi svobodo izražanja in varnost novinarjev, ter poziva države po vsem svetu, naj v skladu z mednarodnim pravom in standardi sprejmejo zakonodajo in politike, ki bodo temeljile na izkušnjah novinarjev, da bi ustvarili pravno okolje za preprečevanje, zaščito in odločno preganjanje zatiranja novinarjev ter zagotovili ustrezne preiskave in nadaljnje ukrepanje, vključno z uporabo učinkovitih, sorazmernih in odvračilnih sankcij; poziva oblasti, naj storijo vse, da bi takšno nasilje preprečile, zagotovile odgovornost in poskrbele, da storilci ne bodo ostajali nekaznovani;

12. obžaluje, da novinarji in medijski delavci svoje delo pogosto opravljajo v negotovih in čedalje slabših zaposlitvenih in varnostnih razmerah, zaradi česar ne morejo delati v varnem in spodbudnem okolju; poudarja, da bi bilo treba posebno pozornost nameniti mladim in samostojnim novinarjem, ter opozarja, da morajo medijske organizacije skrbeti za novinarje in medijske delavce, s katerimi sodelujejo; poudarja, da so ustrezni delovni pogoji za novinarje in medijske delavce bistveni za spodbujanje kakovostnega novinarstva, saj novinarjem omogočajo, da izpolnjujejo svoje naloge, ter zagotavljajo spoštovanje pravice do obveščanja in pravice do obveščenosti; poziva oblasti, naj v tesnem sodelovanju z novinarskimi organizacijami pripravijo nacionalne akcijske načrte za izboljšanje delovnih razmer novinarjev in njihovo zaščito pred fizičnim in psihološkim nasiljem;

13. poziva, naj se posebna pozornost nameni nemotenemu pomembnemu delu novinarjev in medijskih delavcev na konfliktnih območjih, saj ga zaradi konfliktov in z njimi povezanih finančnih omejitev pogosto ne morejo nadaljevati; meni, da bi bilo treba novinarjem, ki potujejo na konfliktna območja, omogočiti ustrezno zavarovanje;

14. poudarja, da bi morale medijske organizacije novinarjem ponuditi potrebno usposabljanje, zlasti ko gre za varnost in prvo pomoč; poziva podjetja, zlasti v digitalnem sektorju, naj učinkovito in temeljito izvajajo skrbni pregled, ki bo preprečil ali blažil negativne vplive na svobodo izražanja, pluralnost medijev in pravice novinarjev v državah, ki niso članice EU;

15. opozarja na obveznost varovanja svobode izražanja, tudi za satirike in karikaturiste, saj obveščajo, spodbujajo demokratične vrednote ter branijo človekove pravice in temeljne svoboščine, obenem pa protestirajo proti kriminalu, korupciji in zlorabam oblasti ter opozarjajo na cenzuro in kršitve človekovih pravic ter se borijo proti njim;

16. obžaluje vse pogostejše poskuse verskih in državnih oblasti, da bi omejile svobodo izražanja in kritike pod pretvezo verskih zakonov ali zakonov o bogokletstvu, zlasti v primeru satire ali kritike v obliki novinarskega ali ustvarjalnega dela in izražanja;

17. poudarja, da je pomembno zagotavljati varnost in dobro počutje novinarjev, ki preverjajo dejstva, saj so še posebej izpostavljeni, ker razkrivajo napačne informacije, dezinformacije in tiste, ki širijo propagando, s tem pa pogosto razkrijejo dejstva, ki so jih nekateri skušali na vso moč prikriti ali izkriviti; poziva Komisijo, naj oblikuje orodja za reševanje tega vprašanja, na primer pravni okvir za ciljne medijske hiše in učinkovita sredstva za njihovo delovanje;

18. poudarja, da je skrb za zaupnost virov osnovni pogoj za raziskovalno novinarstvo in neodvisne medije ter da so se žvižgači izkazali za pomemben vir preglednosti in odgovornosti; zato poudarja vlogo, ki jo lahko žvižgači odigrajo v boju proti korupciji državnih in nedržavnih akterjev ter pri obveščanju javnosti; izraža podporo žvižgačem ter tistim, ki njihove informacije objavljajo, saj razkrivajo zlorabe po vsem svetu;

19. obžaluje, da ni zanesljivih podatkov o položaju novinarjev, ki delajo v sovražnem delovnem okolju; izreka priznanje organizacijam, kot so Novinarji brez meja, Odbor za zaščito novinarjev (CPJ), Frontline, Mednarodna zveza novinarjev (IFJ) in Mednarodni konzorcij preiskovalnih novinarjev (ICIJ), če naštejemo le nekatere, za njihovo podporo novinarjem in medijskim delavcem v nevarnih razmerah, ki bi lahko ogrozile njihovo varnost in dobro počutje; poziva Komisijo, naj razvije celovite in dovršene metodologije, s katerimi bi poiskali možnosti za zbiranje podatkov v daljših časovnih obdobjih in za različne vrste kršitev zoper novinarje; poziva, naj se v sodelovanju z novinarskimi organizacijami razvije učinkovit nabor orodij za spremljanje, Evropska služba za zunanje delovanje pa naj Parlamentu še naprej redno poroča o splošnem stanju medijske svobode in kršitvah pravic novinarjev po vsem svetu;

20. kar najostreje obsoja vse poskuse utišanja neodvisnih medijev ali spodkopavanja njihove svobode in pluralnosti, pa tudi omejevanja dostopa javnosti do zanesljivih informacij z blokiranjem interneta, nadzorom, blokiranjem ali filtriranjem spletnih vsebin ter zahtevami za odstranitev vsebin s platform; svari pred praksami posrednega podrejanja medijev s finančnim pokroviteljstvom in zlasti obsoja poskuse nadzora nad javnimi medijskimi zavodi; obžaluje, da so nekatere tretje države sprejele tako imenovane zakone o tujih agentih, ki se uporabljajo za utišanje in zatiranje novinarstva; poziva vlade, naj se učinkovito borijo proti kršitvam ter naj ne zlorabljajo zaščitnih ukrepov za preprečevanje svobode izražanja ali omogočanje cenzure; priporoča jim, naj omogočijo svobodo socialnega in političnega dialoga in dopustijo kritiko; opozarja, da je koncentracija lastništva medijev, kot navaja posebna poročevalka OZN za svobodo izražanja, praksa, ki je v nasprotju z demokracijo in pluralizmom, saj ovira raznoliko izražanje različnih sektorjev družbe;

21. obsoja vse obsežnejšo uporabo nadzorne opreme in vohunskih programov za spremljanje, prestrezanje in cenzuriranje dela novinarjev; obsoja vpletenost državnih in zasebnih akterjev v ta nezakoniti nadzor, ki med drugim krši pravico do zasebnosti in zaščite virov novinarjev; poziva, naj se vse obtožbe o nezakonitem nadzoru novinarjev neodvisno preiščejo in kazensko preganjajo, storilci pa naj odgovarjajo za svoja dejanja; poudarja, da je pomembno zagotoviti pravna sredstva novinarjem, ki so bili nezakonito tarča vohunske programske opreme; poziva k strogemu izvrševanju in spremljanju uredbe EU o blagu z dvojno rabo, da se iz EU ne izvozi nič, kar bi avtoritarni režimi lahko uporabili zoper novinarje ali za napade nanje;

22. obsoja uporabo strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti, tudi s strani organov tretjih držav proti novinarjem in medijem s sedežem v EU, katerih cilj je utišati ali ustrahovati novinarje in medije ter ustvariti ozračje strahu za zatiranje njihovega poročanja; v zvezi s tem pozdravlja predlog Komisije za direktivo proti tovrstnim tožbam, usmerjenim proti novinarjem v EU; poziva, naj ta zakonodaja ustrezno zajema zunanjo razsežnost strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti, da bi novinarje, ki delujejo iz EU, zaščitili pred zlonamernimi tožbami, ki jih sprožijo organi iz tretjih držav ali njihovi pooblaščenci; poziva Komisijo in ESZD, naj tretje države, zlasti podobno misleče partnerice, ki tega še niso storile, spodbudita k sprejetju podobne pobude na nacionalni ravni in sodelovanju na tem področju na mednarodni ravni; poziva EU, naj zagotovi pravno in drugo pomoč novinarjem, ki so tarča strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti, v sodelovanju s partnerji razvije celovite smernice za tožilce, da bi preprečila takšne tožbe, ter poskrbi za usposabljanje tožilcev in sodnikov na tem področju; meni, da bi morala biti EU, če želi izboljšati zunanje upravljanje, za zgled ter povsem skladno in dosledno uresničiti svoje ambicije na področju notranje medijske politike; v zvezi s tem pozdravlja sprejetje akta o digitalnih storitvah ([1]) in poziva k uvedbi učinkovitih ukrepov v nedavno objavljene predloge direktive o zaščiti oseb, ki se udejstvujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi ali zlorabljenimi sodnimi postopki (strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti) (COM(2022)0177) in evropskega akta o svobodi medijev (COM(2022)0457), kar kaže, da EU sprejema odločnejši pristop k medijskim politikam; meni, da bi lahko ti ukrepi navdihnili druge svetovne regije in prispevali k določitvi pozitivnih svetovnih standardov; opozarja na priporočila Sveta Evrope ([2]) o obrekovanju, ki vključujejo smernice za sorazmernost sankcij in spoštovanje človekovih pravic;

([1]) Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1).

([2]) Svet Evrope, Dekriminalizacija obrekovanja: smernice Sveta Evrope o sorazmernosti zakonov in spoštovanja človekovih pravic (Decriminalisation of defamation: Council of Europe guidance on proportionality of laws and conformity with human rights), 13. julij 2018.

23. pozdravlja ukrepe za ozaveščanje o celotnem naboru mehanizmov in orodij EU ter drugih mednarodnih mehanizmih in orodjih za zaščito, ki jih je mogoče takoj uporabiti v podporo ogroženim novinarjem in ki so že na voljo osebju EU/OZN, organizacijam za zaščito novinarjev in organizacijam civilne družbe; meni, da lahko EU prek svojih delegacij poveča zaščito novinarjev v tujini, tako da po eni strani neposredno sodeluje z njimi, po drugi pa sprejema komunikacijske strategije in skrbi za to, da jih poznajo in imajo dostop do njih tudi novinarji na oddaljenih območjih, obenem pa podpira in spodbuja obstoječe mednarodne alarmne mehanizme za novinarje v nevarnosti; poziva, naj se ti zaščitni mehanizmi in orodja okrepijo s pristopom, ki upošteva vidik spola, ter s povečanjem sredstev, ki jih prispevajo EU in države članice; poudarja, da morajo imeti ESZD in delegacije EU pri tem dovolj finančnih in kadrovskih virov;

24. poziva institucije EU, naj spodbujajo uporabo medijske pismenosti kot orodja za širše razumevanje družbene vloge novinarstva med državljani in družbami, pa tudi programe izmenjave za novinarje; poziva zlasti k podpiranju programov in politik za spodbujanje medijske in novičarske pismenosti za novinarje in akterje v medijih; meni, da je krepitev novinarstva bistvena za preprečevanje dezinformacij, polarizacije in nasilja ter da lahko poglobi demokracijo z omogočanjem politične participacije; poudarja, da je treba za novinarje nujno ustvariti razmere, v katerih bodo lahko prispevali k odprti, svobodni in pošteni javni razpravi, ki je ključna pomoč družbi v boju proti dezinformacijam, manipulaciji z informacijami in vmešavanju; ponovno poziva, naj se medijsko izobraževanje tudi prek učnih načrtov vključi v formalna in neformalna okolja, da bi že v zgodnjem otroštvu spodbujali medijsko pismenost, spretnosti in kompetence ter podpirali kritično razmišljanje; v zvezi s tem z zanimanjem pričakuje vmesni pregled akcijskega načrta za digitalno izobraževanje (2012–2027), ki ga bo pripravila Komisija; ugotavlja, da bi morala biti skrb za medijsko svobodo vključena v vse programe partnerstev EU s tretjimi državami;

25. vztraja pri tesnejšem sodelovanju med spletnimi platformami, vladami in organi kazenskega pregona, da bi se učinkovito spopadli s širjenjem sporočil, ki podžigajo sovraštvo ali spodbujajo nasilje nad novinarji in medijskimi delavci, pri čemer je treba upoštevati dejstvo, da so izpostavljene zlasti ženske; poudarja, da je treba z ukrepi zaščititi novinarje pred spletnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola v družbenih medijih in na drugih digitalnih platformah; poziva platforme, naj takoj odstranijo spletne komentarje ali odzive, ki nadlegujejo novinarje ter pozivajo k nasilju ali podžigajo sovraštvo, prav tako pa meni, da morajo avtorji za svoje komentarje odgovarjati; poziva organe zunaj EU, naj preiščejo in preganjajo primere spletnega nadlegovanja in zlorab, da bodo kršitelji odgovarjali za svoja dejanja;

26. poudarja, da so v zadnjih letih sovražni govor in diskriminacija v spletnih in nespletnih medijih ter kibernetsko nasilje nad novinarji vse bolj razširjeni, kar ogroža svobodo in pluralizem medijev ter svobodo izražanja in obveščanja; opozarja, da lahko sovražni govor na spletu spodbudi nasilje v resničnem svetu in spletno nadlegovanje; poudarja, da se zlasti novinarke soočajo tudi s spolnim nadlegovanjem in spolnim nasiljem ter so pogosteje žrtve spletnega nadlegovanja kot njihovi moški kolegi; poziva EU in države članice, naj izvajajo politični in diplomatski pritisk na tretje države, da bi spremenile zakone in prakse, ki ženske odvračajo od tega, da bi se ukvarjale z novinarstvom, ali jim to celo prepovedujejo;

27. poziva delegacije EU in diplomatska predstavništva držav članic EU, naj enotno in dosledno uporabljajo smernice EU o človekovih pravicah glede svobode izražanja na spletu in drugje, saj se nanašajo na zaščito novinarjev in svobode tiska; odločno spodbuja ESZD, njene delegacije in države članice, naj storijo vse, kar je v njihovi moči, za spodbujanje, uporabo in izmenjavo primerov dobre prakse, zlasti z uradniki EU pred njihovo napotitvijo v tretje države; spodbuja delegacije EU v tretjih državah, naj sodelujejo v informacijskih kampanjah za ozaveščanje o nevarnostih lažnih novic ter širši javnosti priskrbijo orodja za njihovo prepoznavanje in iskanje zanesljivih virov informacij;

28. poziva Komisijo in ESZD, naj vedno pretehtata možnost javnega ukrepanja v primerjavi s tiho diplomacijo v interesu človekovih pravic; poudarja, da je pomembno izboljšati razumevanje civilne družbe o tem, kako delujejo delegacije EU, kadar gre za novinarstvo ter svobodo govora in izražanja; v zvezi s tem spodbuja delegacije EU, naj čim bolj povečajo število javnih izjav, tako vnaprejšnjih kot takih, ki jih podajo v odziv na hude kršitve ali omejitve pravice do svobode mnenja in izražanja v svetu, zlasti v primerih napadov in pridržanja novinarjev v tretjih državah;

29. poziva posebnega predstavnika EU za človekove pravice, naj med najpomembnejše prednostne naloge uvrsti varnost novinarjev, medijskih delavcev in drugih delavcev, povezanih z njimi, pri njihovem dialogu z oblastmi tretjih držav; meni, da bi bilo v zvezi s tem mogoče storiti več; odločno vztraja, da bi moral podpredsednik Komisije/visoki predstavnik za zunanje zadeve in varnostno politiko več pozornosti nameniti posebnim primerom nezakonitih aretacij in pregona novinarjev ter omejevanja njihovih pravic, pa tudi preprečevanju neukrepanja pri zaščiti novinarjev, katerih življenja so neposredno ogrožena;

30. poziva ESZD, naj pripravi načrt odzivanja v nujnih razmerah, ki ga bodo delegacije EU izvajale z vrsto zaščitnih orodij, kot so dajanje izjav, odziv na kampanje javnega blatenja, usklajevanje spremljanja sojenj, obiski v zaporih, obiskovanje ogroženih novinarjev na njihovem domu ali v pisarnah, opozarjanje na nujne primere pri organih, uporaba dvostranskih dialogov za izražanje pomislekov glede svobode tiska, omogočanje počitka in oddiha za ogrožene ali travmatizirane novinarje, podpiranje začasne premestitve in/ali evakuacije, fizično spremstvo v skrajnih primerih ter zagovarjanje in krepitev zmogljivosti lokalnih organov pregona ter pravosodnih in vladnih organov za zaščito novinarjev, med drugim s prizadevanji za popolno odgovornost za zlorabe svobode tiska; poziva zlasti, naj se posebna pozornost nameni ugrabljenim novinarjem in družinskim članom novinarjev, ki se znajdejo na udaru; poziva Komisijo in ESZD, naj podpreta pobude, katerih cilj je ciljno in hitro opozoriti medijske delavce na neposredne grožnje v tretjih državah, ter pripravita prilagojene smernice za novinarje; opozarja države članice, da se lahko humanitarni vizumi uporabljajo kot mehanizem za zaščito in varnost novinarjev, ki so v nevarnosti; poudarja, kako pomembno je pomagati ogroženim novinarjem in jih podpirati, tudi s postopkom preselitve, prav tako pa podpreti njihovo delovanje v izgonu in se še naprej zavzemati za tiste novinarje, ki bežijo pred cenzuro in propagandnimi kampanjami, ki jih podpira država, tako da se jim pomaga pri selitvi, da bodo lahko nadaljevali delo na varnem mestu ali preselili svoje neodvisne medije iz svoje države ter še naprej svobodno in zanesljivo poročali;

31. poudarja, da je treba na vseh ravneh družbe in v vladah spodbujati usposabljanje in ozaveščanje o preprečevanju nasilja nad novinarji pri opravljanju njihovega dela; poziva ESZD, naj razvije strukturiran pristop k podpori novinarjem, ki se soočajo z digitalnimi grožnjami; v zvezi s tem poziva, naj se povečajo zmogljivosti delegacij EU za obravnavanje tega vprašanja, med drugim z usposabljanjem novinarjev, da bi jih ozavestili o preventivni digitalni varnosti in primerih dobre prakse; poudarja, da je treba pripraviti načrte za ravnanje v izrednih razmerah, ko in če pride do kršitve digitalne varnosti v komunikaciji, ter poziva k odpravi psiholoških posledic spletnega nadlegovanja novinarjev; poudarja, kako pomembno je, da podpora EU pri razvoju medijev ni omejena zgolj na usposabljanje novinarjev in medijskih delavcev, temveč jim omogoča tudi pridobivanje tehnične opreme za opravljanje poklica, na kar neodvisni novinarji iz tretjih držav redno opozarjajo;

32. poziva Komisijo in ESZD, naj še povečata podporo za krepitev zmogljivosti tako, da tretjim državam pomagata pri sprejemanju pravnih okvirov za pluralnost medijev, zaščito novinarjev, svobodo izražanja in svobodo obveščanja na spletu in drugje, ter zagotovita, da se bodo vsi napadi na novinarje preiskovali in preganjali ter da bodo vzpostavljeni ustrezni zaščitni mehanizmi; v zvezi s tem poziva EU, naj podpre stalen razvoj kompetenc ter znanj in spretnosti v vseh poklicih, ki so pomembni za zaščito novinarjev in drugih medijskih delavcev v partnerskih državah, zlasti med organi kazenskega pregona, sodniki in tožilci ter vsemi ustreznimi organi, vključenimi v digitalno varnost;

33. poziva ESZD, naj spodbuja izmenjavo stališč med organi kazenskega pregona in novinarji, saj bo to omogočilo neovirano poročanje in druge medijske dejavnosti o protestih in demonstracijah v državah, v katerih so delegacije EU, oblikovalo pa se bo tudi skupno razumevanje pravic novinarjev;

34. poudarja, da potrebujemo tesnejše večstransko sodelovanje in usklajevanje za varnost in učinkovito zaščito novinarjev, medijskih delavcev in drugih delavcev, povezanih z njimi, da bi določili celovit politični pristop, ki bo zajemal preprečevanje, zaščito in pregon; poudarja, da mora biti EU vzor ter kot eno glavnih prednostnih nalog okrepiti svojo predanost in uveljavljati zaščito novinarjev ter svobodo mnenja in izražanja, prav tako pa se boriti proti nekaznovanosti za kazniva dejanja zoper novinarje, medijske delavce in z njimi povezane osebe, v ta namen pa voditi pakt in sodelovati v zavezništvu z drugimi demokracijami in podobno mislečimi partnerji;

35. poziva delegacije EU, diplomatske misije držav članic EU in podobno misleče partnerje, naj proaktivno ozaveščajo in podpirajo novinarje in neodvisne medijske hiše v tretjih državah, da bi podprli njihovo delo in delovne razmere, redno ocenjujejo svobodo tiska v posameznih državah, vključno s trenutnimi ali nastajajočimi tveganji za novinarje, ter iščejo načine za uvedbo ukrepov, s katerimi bi preprečili zlorabe, ali zaščitnih ukrepov, vključno z dokazljivo in prepoznavno moralno podporo ogroženim novinarjem in neodvisnim medijem; priporoča, naj se ustanovi kontaktna točka za novinarje, ki iščejo zaščito in podporo, ter za spremljanje nasilja;

36. poziva Svet in ESZD, naj v okviru globalnega režima sankcij EU na področju človekovih pravic uvedeta ciljno usmerjene sankcije proti posameznikom in subjektom, odgovornim za kršitve človekovih pravic novinarjev in medijskih delavcev;

37. poziva Komisijo in države članice, naj v vseh svojih sporazumih in partnerstvih s tretjimi državami spodbujajo trajnostne ukrepe za zaščito, financiranje in podpiranje pluralnosti medijev in neodvisnega novinarstva; v zvezi s tem opozarja na osrednjo vlogo klavzule o človekovih pravicah v dvostranskih sporazumih EU in poziva, naj se pri aktiviranju in uporabi te klavzule posebna pozornost nameni resnim kršitvam pravic novinarjev; prav tako poziva Komisijo in države članice, naj v ta namen dodelijo sredstva, med drugim povečajo proračun tematskega programa za človekove pravice in demokracijo v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI);

38. poziva Komisijo in ESZD, naj zagotovita, da bodo programi financiranja EU znani in dostopni lokalnim organizacijam civilne družbe, ki se ukvarjajo z varnostjo novinarjev in svobodo izražanja, ter naj jih po potrebi spodbujata in podpirata, da se prijavijo v tovrstne programe ter prevzamejo vodilno vlogo pri oblikovanju in izvajanju ustreznih projektov; poudarja, da je treba doseči ravnovesje med financiranjem EU za projekte za varnost novinarjev in razvoj medijev v skladu s tematskim programom instrumenta NDICI o človekovih pravicah in demokraciji ter njegovim večletnim okvirnim programskim načrtom in povezanimi kazalniki; ponovno poziva k poenostavitvi postopka prijave, da bi bil manj birokratski;

39. opozarja, da je napredek na področju svobode medijev in svobode izražanja bistven del pristopnega procesa EU; opozarja, da so države kandidatke s trdnim in konkurenčnim medijskim okoljem dovzetnejše za hiter napredek pri pristopnih pogajanjih z EU; v zvezi s tem pozdravlja podporo, ki jo nudi Evropska ustanova za demokracijo, vendar meni, da je treba storiti več za podporo neodvisnemu novinarstvu na območjih pod vplivom zlonamernih tujih akterjev; zato znova poziva, naj se ustanovi poseben evropski sklad za demokratične medije, prek katerega bi se podpiralo novinarstvo v državah, ki se pripravljajo na pristop, državah sosedstva in državah kandidatkah;

40. poziva k ustreznemu in trajnostnemu pravnemu okviru, ki bo vzpostavil mehanizem za zaščito svobodnega informacijskega prostora in ki bo temeljil na vzajemnosti zahtev glede odprtosti; je prepričan, da bi moral ta sistem za zaščito demokratičnega informacijskega prostora sloneti na dveh stebrih: 1) na enaki obravnavi – vseh avdiovizualnih medijskih hiš, ki oddajajo v EU, ter 2) vzajemnosti – odprtosti javnega prostora za radiodifuzijske hiše EU v tretjih državah;

41. meni, da bilo treba v zunanjem upravljanju EU v celoti uporabljati programe, sredstva in pobude EU, kot so Ustvarjalna Evropa, akcijski načrt za medije in avdiovizualno področje, orodje za spremljanje pluralnosti medijev, smernice EU o človekovih pravicah glede svobode izražanja na spletu in drugje ter mehanizem EU za zagovornike človekovih pravic, da bi zagotovili ciljno usmerjeno podporo medijskim in informativnim organizacijam v državah, ki niso članice EU, ne glede na to, ali medijske organizacije izpolnjujejo svojo dolžnost skrbnega ravnanja do svojih novinarjev, zlasti z upoštevanjem odstavka 16 priporočil Sveta Evrope o zaščiti novinarstva in varnosti novinarjev in drugih medijskih akterjev ([3]) ter priporočila Komisije iz leta 2021 o zaščiti, varnosti in krepitvi vloge novinarjev;

42. se odločno zavzema za večje financiranje programov, izjav in javnih dogodkov, namenjenih krepitvi spremljanja ter zaščitnih mehanizmov na ravni OZN in regionalnih mehanizmov človekovih pravic, vključno z Medameriškim sodiščem za človekove pravice, v posvetovanju z novinarji in organizacijami civilne družbe, ki podpirajo novinarje; pozdravlja delo v okviru posebnih postopkov OZN za obravnavo groženj proti novinarjem, vključno s priporočilom posebne poročevalke OZN za spodbujanje in varovanje pravice do svobode mnenja in izražanja, da se ustanovi mednarodna projektna skupina za preprečevanje, preiskovanje in kazenski pregon napadov na novinarje ter med drugim dejavno razmisli o možnosti, da bi ustanovili namensko funkcijo posebnega predstavnika OZN za zaščito novinarjev po vsem svetu;

43. pozdravlja delo partnerstva za informiranje in demokracijo, ki združuje 50 držav z vsega sveta in je pozvalo k vzpostavitvi demokratičnih zaščitnih ukrepov v komunikacijskem in informacijskem prostoru ter priznalo pravico do zanesljivih informacij; podpira izvajanje priporočil partnerstva za informiranje in demokracijo;

44. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.

([3]) Priporočilo CM/Rec(2016)4 Odbora ministrov državam članicam o zaščiti novinarstva ter varnosti novinarjev in drugih medijskih akterjev.